

РЕГУЛАТИВА (ЕЕЗ) бр. 3089/93 НА СОВЕТОТ

од 29 октомври 1993 година

за изменување на Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 за кодексот на однесување за компјутерските системи за резервација

СОВЕТОТ НА ЕВРОПСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ,

имајќи го предвид Договорот за основање на Европската економска заедница, а особено член 84 (2) од истиот,

имајќи го предвид предлогот од Комисијата¹,

имајќи го предвид мислењето на Европскиот парламент²,

имајќи го предвид мислењето на Економско-социјалниот комитет³,

со оглед на тоа што Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89⁴ претставува значителен чекор кон постигнувањето на ненарушена конкуренција помеѓу авиопревозниците и компјутерските системи за резервација, притоа заштитиувајќи ги интересите на корисниците;

со оглед на тоа што е неопходно да се прошири обемот на Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 и да се појаснат нејзините одредби и соодветно е да се преземат овие мерки на ниво на Заедницата со цел да се осигури исполнувањето на целите на Регулативата во сите земји-членки;

со оглед на тоа што оваа Регулатива не е во спротивност со примената на членовите 85 и 86 од Договорот;

со оглед на тоа што Регулативата (ЕЕЗ) бр. 83/91⁵ на Комисијата ги иззема договорите за општа набавка, изработката и работењето на компјутерските системи за резервација од одредбите на член 85 (1) од Договорот;

со оглед на тоа што нередовните авионски услуги се од големо значење на територијата на Заедницата;

со оглед на тоа што поголемиот дел од тие патувања се пакет-аранжмани или пакет-производи, при што авионскиот превоз претставува само еден елемент од целиот производ;

со оглед на тоа што, во принцип „само седиште“ или непакетни производи кај нередовните авионски услуги директно им конкурираат на производите за авионски сообраќај кои се нудат кај редовните услуги;

со оглед на тоа што е пожелно сличните производи да се третираат еднакво и да се осигури праведна конкуренција помеѓу двата вида на производи за авионски сообраќај и неутрално пренесување на информациите на корисникот;

¹ Сл. весник бр. С 56, 26 февруари 1993 год., стр. 28.

² Сл. весник бр. С 176, 28 јуни 1993 год., стр. 65.

³ Сл. весник бр. С 108, 19 април 1993 год., стр. 16.

⁴ Сл. весник бр. L 220, 29 јули 1989 год., стр. 1.

⁵ Сл. весник бр. L 10, 15 јануари 1991 год., стр. 9. Регулатива последен пат изменета со Регулативата (ЕЕЗ) бр. 1618/93 (Сл. весник бр. L 155, 26 јуни 1993 год., стр. 23).

со оглед на тоа што е соодветно да се разработуваат сите прашања за употребата на компјутерските системи за резервација за сите видови на производи за авионски сообраќај во иста Регулатива на Советот;

со оглед на тоа што на корисниците кои бараат различни производи треба да им биде дадена можност да бараат претставување на екранот само на редовните или на нередовните летови;

со оглед на тоа што е пожелно да се појасни дека Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 треба да се применува за компјутерските системи за резервација кои им се нудат на крајните корисници и/или се користат од нив, без оглед на тоа дали тие се физички лица или деловни корисници;

со оглед на тоа што авиопревозниците кои користат компјутерски систем за резервација во своите јасно означени канцеларии или тезги не се предмет на одредбите кои го регулираат главниот екран;

со оглед на тоа што е соодветно да се направи јасно разграничување помеѓу договор за учество во или кој овозможува користење на одреден систем и набавката на самата техничка опрема, при што втората е предмет на вообичаеното договорно право, на тој начин овозможувајќи му на системскиот оператор да ги бара своите директни трошоци во случај на прекин на учеството или на договорот за претплата во согласност со одредбите на оваа Регулатива;

со оглед на тоа што одбивањето на главниот превозник да ги обезбеди истите информации за распоредите, тарифите и достапноста на системите различни од неговите и да прифати резервации направени од тие системи може сериозно да ја наруши конкуренцијата помеѓу тие компјутерски системи за резервација;

со оглед на тоа што конкурентната неутралност на компјутерските системи за резервација за сите авиопревозници треба да се осигури во поглед на еднаквата функционалност и сигурност на податоците, особено преку еднаков пристап до функциите, информациите/податоците и интерфејсите и јасното разграничување помеѓу приватните средства на авиопревозниците и средствата за распределба;

со оглед на тоа што конкурентната еднаквост ќе се зголеми преку осигурувањето на посебниот правен идентитет на компјутерските системи за резервација;

со оглед на тоа што главниот превозник може да ужива неправедни предности кои произлегуваат од неговата контрола на неговиот компјутерски систем за резервација во конкуренцијата помеѓу авиопревозниците; при што, заради тоа, целокупната еднаквост на третманот на главниот превозник и на превозниците-учесници е неопходна кога главниот превозник ги користи капацитетите на својот систем кои се опфатени со оваа Регулатива;

со оглед на тоа што е пожелно во интерес на корисниците да биде обезбеден главен екран за секоја трансакција побарана од одреден корисник;

со оглед на тоа што е пожелно деталните податоци за рекламирањето, резервирањето и продажбата да им бидат достапни на превозниците-учесници на недискриминирачка основа и во еднакви временски рокови; при што идентификацијата или личните информации за одреден патник или деловен корисник треба да останат приватни; при што, заради тоа, системскиот оператор преку технички средства и соодветна заштита треба да осигури, најмалку во однос на софтверот, дека не може да се случи неовластен пристап до информациите;

со оглед на тоа што информациите за фактурирањето треба да бидат доволно детални за да им овозможат на превозниците-учесници и на претплатниците да ги контролираат нивните трошоци; при што, за да се олесни таквата контрола, тие информации треба да бидат ставени на располагање на магнетски средства;

со оглед на тоа што е пожелно во интерес на корисниците да се појасни дека ниеден лет или комбинација од летови не се покажува повеќе од еднаш на главниот екран, освен доколку, во заедничко вложување или друг режим, секој превозник презема посебна одговорност за понудата и продажбата на производите за авиосообраќајот на соодветните летови;

со оглед на тоа што системскиот оператор треба да осигури дека принципите на техничката сообразност со одредбите за еднаква функционалност и сигурност на податоците се следат од страна на независен ревизор,

ЈА ДОНЕСЕ СЛЕДНАВА РЕГУЛАТИВА:

Член 1

Со ова Регулацијата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 се изменува како што следува:

1. Членовите 1, 2 и 3 се заменуваат како што следува:

“ Член 1

Оваа Регулација се применува на компјутерските системи за резервација доколку содржат производи за авиосообраќајот, кога се нудат за користење и/или се користат на територијата на Заедницата за независно од:

- статусот или националноста на системскиот оператор,
- изворот на употребени информации или положбата на соодветната централна единица за обработка на податоци,
- географската положба на аеродромите помеѓу кои се одвива авиопревозот.

Член 2

За целите на оваа Регулација:

(а) „непакетен производ за авиосообраќајот“ означува пренос по воздух на патник помеѓу два аеродроми, кој ги вклучува сите сродни помошни услуги и дополнителни придобивки понудени за продажба и/или продадени како составен дел на тој производ;

(б) „пакет-производ за авиосообраќајот“ означува претходно договорена комбинација на непакетен производ за авиосообраќајот со други услуги кои не се дополнителни за авионскиот сообраќај, понудени за продажба и/или продадени по единствена цена;

(в) „производ за авиосообраќајот“ ги означува и непакетните и пакет-производите за авиосообраќајот;

(г) „редовна авионска услуга“ означува серија летови од кои сите ги имаат следниве карактеристики:

- се изведуваат од воздухоплов за превоз на патници или на патници и товар и/или пошта за надомест, на начин што на секој лет има слободни места за индивидуална продажба на корисниците директно од авиопревозникот или од неговите овластени агенти,

- се изведуваат за вршење сообраќај меѓу две исти или повеќе точки;

1. согласно со објавен ред на летање: или

2. со летови што се толку редовни или чести што претставуваат препознатливи системски серии;

(д) „тарифа“ ја означува цената која се плаќа за непакетни производи за авиосообраќајот и условите под кои се применува цената;

(ѓ) „компјутерски систем за резервација (КСР)“ означува компјутерски систем што содржи информации, меѓу другото, за

- редот на летање,

- слободните места,

- тарифите, и

- соодветните услуги на авионските превозници,

со или без други можности преку кои:

- можат да се направат резервации, или

- може да се издадат билети,

до тој степен што некои или сите од овие услуги се прават достапни за претплатниците;

(е) „дистрибуциски можности“ означува можности понудени од системски оператор за обезбедување информации за редот на летање на авиопревозниците, слободните места, тарифите и соодветните услуги и за правењето резервации и/или издавањето билети и за кои било други соодветни услуги;

(ж) „системски оператор“ означува кој било субјект и неговите подружници што се одговорни за работењето или рекламирањето на КСР;

(з) „главен превозник“ означува авиопревозник кој директно или индиректно, поединечно или заедно со други, поседува или ефективно контролира системски оператор, каки и секој авиопревозник кој тој го поседува или ефективно го контролира;

(с) „ефективна контрола“ го означува односот создаден со правата, договорите или било кои други начини кој, посебно или заеднички и имајќи ги предвид фактите или соодветното право, ја пренесува можноста за вршење на директно или индиректно решавачко влијание врз одредено претпријатие, првенствено преку:

- правото на користење на сите или на дел од средствата на претпријатието,

- правата или договорите кои пренесуваат значително влијание на составот, гласањето или одлуките на телата на одредено претпријатие или на друг начин пренесуваат значително влијание на деловното работење на претпријатието;

(и) „превозник-учесник“ означува авиопревозник што има договор со системски оператор за дистрибуција на неговите производи за авиосообраќајот преку КСР. Доколку главниот превозник ги користи можностите на сопствениот КСР кои се опфатени со оваа Регулатива, тој се смета за превозник-учесник;

(ј) „претплатник“ означува лице или претпријатие, различно од превозник-учесник, кое, според договор или друга спогодба со системски оператор, ги

користи дистрибуциските можности за производите за авиосообраќајот на одреден КСР;

(к) „корисник“ означува кое било лице што бара информации и/или има намера да купи производ за авиосообраќајот;

(л) „главен екран“ означува сеопфатен неутрален приказ на податоците во врска со услугите помеѓу паровите градови во одреден временски период;

(љ) „изминато време на патување“ ја означува временската разлика меѓу редовното поаѓање и времето на пристигнување;

(м) „подобрување на услугата“ означува кој било производ или услуга понудена од системскиот оператор од негово име на претплатниците или на корисниците во врска со КСР, различни од дистрибуциските можности.

Член 3

1. Системскиот оператор има овластување, во негово име како посебен субјект од главниот превозник, да има права и обврски од секаков вид, да склучува договори, меѓу другото со главни превозници, превозници-учесници и претплатници, или да извршува други правни дејствија и да тужи или да биде тужен.

2. Системскиот оператор му дава можност на кој било авиопревозник, врз еднаква и недискриминирачка основа, да учествува во неговите дистрибуциски можности во рамките на расположливиот капацитет на односниот систем и при технички ограничувања надвор од контролата на системскиот оператор.

3. (а) Системскиот оператор:

- не наметнува неразумни услови за кој било договор со превозник-учесник,

- не бара прифаќање на дополнителни услови, кои според својата природа или според комерцијалната употреба, не се поврзани со учеството во неговиот КСР и ги применува истите услови за исто ниво на услуга.

(б) Системскиот оператор не поставува како услов за учество во неговиот КСР превозникот-учесник да не може истовремено да биде учесник и во друг систем.

(в) Превозникот-учесник може да го раскине неговиот договор со системскиот оператор со давање известување што не надминува шест месеци, не порано од крајот на првата година.

Во таков случај системскиот оператор има право да добие повеќе од трошоците директно поврзани со раскинувањето на договорот.

4. Ако системскиот оператор додаде какво било подобрување на понудените дистрибуциски можности или на опремата употребена во обезбедувањето на можностите, обезбедува информации и им ги нуди овие подобрувања на сите превозници-учесници, вклучувајќи ги главните превозници, со еднакви временски рокови и според исти услови, при евентуални технички ограничувања кои се надвор од контролата на системскиот оператор и на начин што нема да има разлика во времето на спроведувањето на новите подобрувања помеѓу главните превозници и превозниците-учесници.“

2. Се додава следниов член:

„ Член 3а

1. (а) Главниот превозник не може да го дискриминира конкурентниот КСР, одбивајќи да му обезбеди на вториот, на барање и во еднаков временски рок, исти информации за распоредите, тарифите и достапноста за неговите авионски услуги како и оние кои му ги обезбедува на сопствениот КСР или да ги дистрибуира своите производи за авиосообраќај преку друг КСР, или одбивајќи да прифати или потврди со еднаков временски рок резервација направена преку конкурентниот КСР за било кои од своите производи за авиосообраќај кои се дистрибуираат преку неговиот КСР. Главниот превозник е обврзан да ги прифати и потврди само оние резервации кои се во сообразност со неговите тарифи и услови.

(б) Главниот превозник не е обврзан да прифати било какви трошоци во таа смисла, освен за репродуцирање на информациите кои треба да се обезбедат и за прифатените резервации.

(в) Главниот превозник има право да извршува контроли, со цел да осигури почитување на член 5(1) од конкурентниот КСР.

2. Обврската наложена со овој член не се применува во корист на конкурентниот КСР кога, во согласност со постапките на член 6(5) или член 7(3) или (4), е решено дека КСР не го почитува член 4а или дека системскиот оператор не може да обезбеди доволни гаранции дека е почитувана обврската во согласност со член 6 која се однесува на неовластен пристап на главен превозник до информациите.“

3. Член 4 се заменува како што следува:

„ Член 4

1. Превозниците-учесници и другите што обезбедуваат производи за авиосообраќај осигуруваат дека податоците кои решаваат да ги достават до одреден КСР се точни, незбунувачки, транспарентни и не се помалку опширни од оние за било кој друг КСР. Податоците, меѓу другото, му овозможуваат на системскиот оператор да ги исполни барањата на критериумите за рангирање утврдени во Анексот.

Податоците доставени преку посредници не треба да бидат манипулирани од нив на начин што би довел до неточни, збунувачки или дискриминаторски информации.

2. Системскиот оператор не манипулира со материјалот наведен во став 1 на начин што би довел до обезбедување на неточни, збунувачки или дискриминаторски информации.

3. Системскиот оператор ги внесува и ги обработува податоците обезбедени од учесниците-превозници со еднакво внимание и навременост, што е предмет само на ограничувањата на методот на внесување избран од поединечните превозници-учесници и на стандардните формати употребувани од споменатиот оператор.“

4. Се додава следниов член:

„ Член 4а

1. Можностите за внесување и/или за обработка понудени од системскиот оператор им се нудат на сите главни превозници и на превозниците-учесници без дискриминација. Кога се достапни соодветни и општоприфатени стандарди од индустријата за авиосообраќај, системските оператори нудат можности кои се соодветни со нив.

2. Системскиот оператор не резервира некоја специфична постапка за внесување и/или за обработка или некоја друга дистрибуциска можност за еден или за неколку негови главни превозници.

3. Системскиот оператор осигурува дека неговите дистрибуциски можности се поделени на јасен и поверлив начин од приватниот инвентар и можностите за управување и рекламирање на било кој превозник. Поделбата може да се утврди логички преку софтвер или физички на начин што секоја врска помеѓу дистрибуциите можности и приватните можности може да се постигне исклучиво со интерфејс на апликација со апликација. Независно од усвоениот метод на поделбата, секој таков интерфејс им се става на располагање на сите главни превозници и превозниците-учесници на недискриминачка основа и обезбедува еднаков третман во однос на постапките, протоколите, влезните и излезните податоци. Кога се достапни соодветни и општоприфатени стандарди од индустријата за авиосообраќај, системските оператори нудат интерфејси кои се соодветни со нив.“

5. Членовите 5 и 6 се заменуваат како што следува:

„ Член 5

1. (а) Приказите направени од КСР се јасни и недискриминачки.

(б) Системскиот оператор не смее намерно или од небрежност да прикажува неточни или збунувачки информации во неговиот КСР.

2. (а) Системскиот оператор обезбедува главен приказ или прикази за секоја посебна трансакција преку неговиот КСР и во него ги вклучува податоците обезбедени од превозниците-учесници за редови на летања, типовите на тарифите и слободни места на јасен и сеопфатен начин и без дискриминација или пристрасност, особено во однос на редоследот по кој се претставени информациите.

(б) Корисникот има право, на барање, да добие претставување на главниот екран ограничено само на редовните или на нередовните летови.

(в) Не се извршува дискриминација врз основа на различни аеродроми што опслужуваат ист град при формирањето и избирањето летови за одреден пар-град за вклучување во главниот екран.

(г) Рангирањето на можностите за летови на главниот екран е утврдено во Анексот.

(д) Критериумите што треба да се употребат за рангирање на информациите нема да се засноваат на кој било фактор што директно или индиректно се однесува на идентитетот на превозникот и се применуваат врз недискриминачка основа на сите превозници-учесници,

3. Кога системскиот оператор обезбедува информации за тарифите, приказот е неутрален и недискриминачки и ги содржи најмалку тарифите предвидени за сите летови на превозниците-учесници прикажани на главниот екран. Изворот на тие информации е прифатлив за превозникот-учесник (превозниците-учесници) и соодветниот системски оператор.

4. Информациите за пакет-производите, меѓу другото, во однос на тоа кој ја организира турата, слободните места и цените, не се прикажуваат на главниот екран.

5. КСР не се смета дека не ја почитува оваа Регулатива доколку менува приказ за да го/ги исполни специфичното(-ите) барање(-а). на корисникот.

Член 6

1. Следниве одредби ја регулираат достапноста на информациите, од статистичка или друга природа, од страна на системски оператор преку неговиот КСР:

(а) информациите за индивидуални резервации им се ставаат на располагање врз еднаква основа и само на авиопревозникот(-ците) што учествуваат во опфатената услугата и на претплатникот(-ците) вклучени во резервацијата;

(б) сите податоци за рекламирањето, резервацијата и продажбата кои се ставени на располагање се на основа дека:

(i) таквите податоци им се нудат со еднакви временски рокови и на недискриминирачка основа на сите превозници-учесници, вклучувајќи ги главните превозници;

(ii) таквите податоци можат и, на барање, ги опфаќаат сите превозници-учесници и/или претплатници, но не содржат идентификација или лични податоци за патникот или за деловниот корисник;

(iii) сите барања за таквите податоци се третираат со еднаква грижа и временски рок, при метод за пренос избран од одделниот превозник.

2. Системскиот оператор личните податоци за патникот не ги става на располагање на други кои не се вклучени во трансакцијата без согласност на патникот.

3. Системскиот оператор осигурува дека се исполнети одредбите во ставовите 1 и 2 погоре, со технички средства и/или соодветни гаранции во однос најмалку на софтверот, на начин што информациите обезбедени од авиопревозниците или создадени за нив во ниеден случај не можат да бидат достапни за еден или за неколку од главните превозници, освен како што е дозволено со овој член.

4. Системскиот оператор, во рок од три месеци од влегувањето во сила на оваа Регулатива, на барање на сите превозници-учесници им става на располагање детален опис на техничките и на административните мерки кои ги донел за да биде во сообразност со овој член.

5. По приемот на деталниот опис на техничките и на административните мерки кои биле донесени или изменети од страна на системскиот оператор, Комисијата решава во рок од три месеци дали мерките се доволни за да се обезбедат гаранциите кои се бараат во согласност со овој член. Доколку тоа не е така, одлуката на Комисијата може да се повика на примената на член 3а(2). Комисијата веднаш ги известува земјите-членки за таквата одлука. Освен доколку Советот, на барање на одредена земја-членка, не донесе поинаква одлука во рок од два месеци од датумот на одлуката на Комисијата, таа влегува во сила.

6. Членовите 7, став 1 и 2 се заменуваат како што следува:

„ 1. Обврските на системскиот оператор според членовите 3 и членовите од 4 до 6 не се применуваат во поглед на главен превозник од трета земја доколку неговиот КСР надвор од територијата на Заедницата не им нуди на авиопревозниците од Заедницата еднаков третман со тој предвиден со оваа Регулатива и со Регулативата (ЕЕЗ) бр.83/91 на Комисијата(*).

2. Обврските на главниот превозник или на превозниците-учесници според член 3а, 4 и 8 не се применуваат во поглед на КСР што е контролиран од авиопревозник(-ици) од трета земја или од неколку трети-земји доколку надвор од територијата на Заедницата главниот превозник или превозникот-учесник(превозниците-учесници) немаат еднаков третман со третманот предвиден со оваа Регулатива и со Регулативата (ЕЕЗ) бр. 83/91 на Комисијата.

(*). Сл. весник бр. L 10, 15 јануари 1991 год., стр. 9.“

7. Во член 7 се додава следниов став:

„ 5. (а) Во случаите кога е утврдено дека постои сериозна дискриминација во смисла на став 1 или 2, Комисијата со одлука може да ги насочи КСР да ги изменат своите операции соодветно, со цел да прекине таквата дискриминација. Комисијата веднаш ги известува земјите-членки за таквата одлука.

(б) Освен доколку Советот, на барање на одредена земја-членка, не донесе поинаква одлука во рок од два месеци од датумот на одлуката на Комисијата, таа влегува во сила.“

8. Член 8 се заменува како што следува:

„ Член 8

1. Главниот превозник нема директно или индиректно да го поврзе користењето на кој било посебен КСР од страна на претплатник со добивањето каква било провизија или друга стимулација или дестимулација за продажбата на производи за авиосообраќајот кои се достапни на неговите летови.

2. Главниот превозник нема директно или индиректно да бара користење на кој било посебен КСР од страна на претплатник за продажба или за издавање билети за кои било производи за авиосообраќајот обезбедени директно или индиректно од него самиот.

3. Секој услов што авиопревозник може да го побара од туристичкиот агент при давањето овластување да продава и да издава билети за своите производи на авиосообраќајот не е во спротивност со ставовите 1 и 2.“

9. Членовите 9(4), (5) и (6) се заменуваат како што следува:

„4. (а) Системскиот оператор не наметнува неразумни услови кон кој било договор со претплатник со кој дозволува користење на неговиот КСР, а особено, претплатникот може да го раскине договорот со системски оператор со давање известување што не надминува три месеци, не порано од крајот на првата година.

Во таков случај, системскиот оператор нема право да добие повеќе од трошоците директно поврзани со раскинувањето на договорот.

(б) При условите на став 2, обезбедувањето на техничка опрема не е предмет на условите утврдени во (а).

5. Системскиот оператор во секој договор со претплатник предвидува:

(а) до главниот екран, во согласност со член 5, да се има пристап за секоја посебна трансакција, освен кога корисникот бара информации само за еден превозник или кога корисникот бара информации за самите пакет-производи за авиосообраќај;

(б) претплатникот да не манипулира со материјалот обезбеден од КСР на начин што би довел до неточно, збунувачко или дискриминаторско претставување на информациите на корисниците.

6. Системскиот оператор не му наметнува обврска на претплатникот да прифати понуда на техничка опрема или софтвер, но може да бара употреба на опрема или софтвер кои се соодветни со неговиот систем.“

10. Во член 10, ставовите 1 и 2 се заменуваат како што следува:

„ 1. Која било такса што ја определил системскиот оператор е недискриминирачка, разумно структурирана и разумно поврзана со трошокот за обезбедената и користената услуга и особено е иста за исто ниво на услуга.

Фактурирањето за услугите на КСР е доволно детално да им овозможи на превозниците-учесници и на претплатниците да видат точно кои услуги се искористени и таксите за нив; како минимум, сметките за таксите за резервирање мора да ги содржат следниве информации за секој сегмент:

- вид на КСР резервација,
- име на патникот,
- земја,
- ИАТА/АРК код за идентификација на агенцијата,
- код на градот,
- пар-град или сегмент,
- датум на резервацијата (датум на трансакцијата),
- датум на полетувањето,
- број на летот,
- статусен код (статус на резервацијата),
- вид на услуга (класа на услуга),
- ПНР локатор за записи,
- показател за резервирање/откажување.

Информациите за фактурирањето се нудат на магнетски средства.

На превозникот-учесник му се нуди можност да биде известен при извршувањето на секоја резервација/трансакција за која се наплаќа такса за резервација. Доколку превозникот избрал да биде известен за тоа, нему му се нуди можност да не ја дозволи таквата резервација/трансакција, освен доколку истата веќе била прифатена.

2. Системскиот оператор, на барање, на заинтересираните страни им обезбедува детали за употребените тековни постапки, такси и системски можности, вклучувајќи интерфејси, критериуми за уредување и за приказ. Меѓутоа, оваа одредба не го обврзува системскиот оператор да објавува сопственички информации, како што се софтверски програми.“

11. Член 21 се заменува како што следува:

„ Член 21

Одредбите во член 5, член 9(5) и Анексот кон оваа Регулатива не се применуваат за КСР користен од авиопревозник или група на авиопревозници во неговите (нивните) канцеларија(-ии) и тезги за продажба кои се јасно идентификувани како такви.“

12. Се додава следниов член:

„ *Член 21а*

1. Системскиот оператор осигурува дека техничката сообразност на неговиот КСР со членовите 4а и 6 се следи од независен ревизор. За таа цел, на ревизорот му се дава пристап во секое време до сите програми, постапки, операции и заштити кои се користат на компјутерите или на компјутерските системи преку кои системскиот оператор ги обезбедува своите дистрибуциски можности. Секој системскиот оператор го доставува својот ревизорски извештај за проверките и за наодите до Комисијата најмалку еднаш годишно. Овој извештај се испитува од Комисијата во однос на секое потребно дејство во согласност со член 11(1).

2. Системскиот оператор ги известува превозниците-учесници и Комисијата за идентитетот на ревизорот најмалку три месеци пред потврдувањето на назначувањето и најмалку три месеци пред секое годишно повторно назначување. Доколку, во рок од еден месец од известувањето, некој од превозниците-учесници има забелешки во однос на способноста на ревизорот за извршување на задачите кои се бараат со овој член, Комисијата во дополнителен рок од два месеци и по консултација со ревизорот, системскиот оператор и секоја друга страна која тврди дека има легитимен интерес, решава дали ревизорот треба да се замени.“

13. Член 22 се заменува како што следува:

„ *Член 22*

1. Оваа Регулатива не е во спротивност со националното законодавство за безбедност, јавен ред и заштита на податоци.

2. Корисниците на права кои произлегуваат од член 3 (4), членовите 4а, 6 и 21 (а) не можат да ги отповикаат овие права преку договорни или било какви други средства.“

14. Член 23 се заменува како што следува:

„ *Член 23*

1. Советот донесува одлука за ревидирање на оваа Регулатива до 31 декември 1997 година, врз основа на предлог на Комисијата што треба да се поднесе до 31 март 1997 година придружен од извештај за примената на оваа Регулатива.

2. Советот ја ревидира примената на членовите 4а и 6(3), врз основа на извештајот кој треба да се достави најдоцна до крајот на 1994 од страна на Комисијата.“

15. Анексот се заменува со Анексот кон оваа Регулатива.

Член 2

1. Оваа Регулатива влегува во сила на триесеттиот ден по нејзиното објавување во *Службениот весник на Европските заедници*.

2. Новите членови 3(1) и 5(2)(б) од Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 не се применуваат шест месеци од датумот наведен во став 1. Комисијата може да им

даде дополнителна отстапка од 12 месеци на КСР кои, од објективни причини, не можат да ги исполнат член 3(1) и член 5(2)(б).

3. Обврската во точка 9(в) од Анексот за прикажување на поврзувачките летови со една линија по воздухопловен сегмент се применува од 1 јануари 1995 година.

Оваа Регулатива е целосно обврзувачка и директно применлива во сите земји-членки.

Брисел, 29 октомври 1993 година.

За Советот

Претседател

Р. УРБАН

АНЕКС

Основни критериуми за рангирање на главниот екран на летовите кои нудат непакетни производи за авиосообраќај

1. Рангирањето на можностите за лет на главниот екран за бараниот ден или денови е според следниов редослед, освен ако корисникот нема побарано на поинаков начин за индивидуална трансакција:
 - (i) сите постојани директни летови меѓу односните парови градови;
 - (ii) други директни летови, кои не вклучуваат промена на воздухопловот меѓу односните парови градови;
 - (iii) поврзувачки летови.
2. Корисникот најмалку ја има можноста, на барање, да добие главен приказ рангиран според времето на поаѓање или пристигнување и/или изминатото време на патувањето. Освен ако корисникот не побара поинаку, главниот приказ се рангира според времето на поаѓање за групата (i) и изминатото време на патувањето за групите (ii) и (iii).
3. Кога системскиот оператор одбира да прикаже информации за кој било пар градови во врска со редот на летање или тарифите на превозниците-неучесници, но не задолжително за сите такви превозници, таквите информации се прикажуваат на точен, незбунувачки и недискриминирачки начин меѓу прикажаните превозници.
4. Ако, според информираноста на системскиот оператор, информациите во врска со бројот на директните редовни авионски услуги и идентитетот на односните авиопревозници не се сеопфатни, тоа јасно се наведува на релевантниот приказ.
5. Летовите различни од редовните авионски услуги јасно се идентификуваат.
6. Летовите кои вклучуваат запирања во текот на патувањето јасно се идентификуваат.
7. Кога летовите се вршат од авиопревозник кој не е авиопревозникот кој се идентификува со кодот за определување на превозникот, фактичкиот изведувач на летот јасно се идентификува. Ова барање се применува во сите случаи, освен за краткорочни *ад хок* режими.
8. Системскиот оператор нема да го користи просторот на екранот во неговите главни прикази на начин што дава претерана изложеност на една особена можност за патување или што прикажува нереални можности за патување.
9. Освен како што е предвидено во став 10, се применува следново:
 - (а) за директни услуги, ниеден лет не се претставува повеќе од еднаш на главниот екран;
 - (б) за повеќесекторски услуги кои вклучуваат промена на воздухоплов, ниедна комбинација на летови не се претставува повеќе од еднаш на главниот екран;
 - (в) летовите кои вклучуваат промена на воздухоплов се третираат и прикажуваат како поврзувачки летови, со една линија по воздухопловен сегмент.Меѓутоа, потребна е само една резервација кога летовите се изведуваат од ист авиопревозник, со ист број на летот и кога на авиопревозникот му е потребен само еден купон за летање.
10. 1. Кога превозниците-учесници имаат заедничко вложување или договорни режими кои налагаат два или повеќе од нив да

преземаат посебна одговорност за понудата и продажбата на производи за авиосообраќај на одреден лет или комбинација на летови, поимите „лет“ (за директни услуги) и „комбинација на летови“ (за повеќесекторски услуги) во став 9 се толкуваат дека му дозволуваат на секој од предметните превозници- до најмногу два- да имаат посебен приказ, користејќи го својот код за определување на превозникот.

2. Кога се вклучени повеќе од два превозници, определувањето на двата превозници кои имаат право да го користат исклучокот предвиден во потстав 1 е прашање на превозникот кој фактички го врши летот.

11. Главниот приказ, кога е изводливо, вклучува поврзувачки летови на редовни услуги кои се вршат од превозници-учесници и се формирани со користење на минимален број од девет поврзувачки точки. Системскиот оператор го прифаќа барањето од превозникот-учесник за вклучување на индиректна услуга, освен ако врквата надминува 130 % од големото кружно растојание меѓу двата аеродрома или кога тоа би довело до вклучување на услуги со пократко изминато време на патување. Не треба да се користат поврзувачки точки што надминуваат 130 %.

ОБРАЗЕЦ Бр. 1

Поимник на термини и изрази

CELEX-број	31993R3089
Наслов на документот (АНГ)	COUNCIL REGULATION (EEC) No 3089/93 of 29 October 1993 amending Regulation (EEC) No 2299/89 on a code of conduct for computerized reservation systems
Наслов на документот (МАК)	РЕГУЛАТИВА (ЕЕЗ) бр. 3089/93 НА СОВЕТОТ од 29 октомври 1993 година за изменување на Регулативата (ЕЕЗ) бр. 2299/89 за кодексот на однесување за компјутерските системи за резервација

Област на примена	сообраќај
--------------------------	-----------

Агенција за преведување	Момент мал	Преведувач	Љубица Десподова - Цуревска
Тел	071 238 764	е-пошта	momentmal33@yahoo.com
Датум	02.03.2008 г.		

Место на зборот во текстот (член, став, точка, прилог ...)	Изворен збор (АНГ)	Превод (МАК)	Забелешка / Коментар	Извор на преводот (користен речник / МАКТЕРМ)
наслов		компјутерските системи за резервација		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски
преамбула		авиопревозници		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски
член 2	unbundled air transport product	непакетен производ за авиосообраќајот		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски
член 2	bundled air transport product	пакет-производ за авиосообраќајот		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски
член 2	scheduled air service	редовна авионска услуга		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски
член 2	fare	тарифа		Голем англиско-македонски речник, Золе Мургоски

член 2	availability	слободни места		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	distribution facilities	дистрибуциски можности		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	system vendor	системски оператор		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	parent carrier	главен превозник		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	participating carrier	превозник-учесник		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	subscriber	претплатник		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	consumer	корисник		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	principal display	главен екран		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	elapsed journey time	изминато време на патување		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски
член 2	service enhancement	подобрување на услугата		Голем англиско-македонски речник, Зозе Мургоски